

— вільні. І ми дуже хочемо освоїти всі без винятку європейські цінності, отримані вами, громадянами Нідерландів, при народженні. Ми мріємо стати повноправними європейцями. Допоможіть нам, віддайте за нас свій голос на майбутньому референдумі» — промовисто звертається правозахисник [5]. Як відомо, Виборчий рада Нідерландів призначила референдум щодо угоди про асоціацію Україна-ЄС на середу 6 квітня 2016 року, який проте пройшов не на користь України. Але не буде перебільшенням сказати, що саме завдяки його зусиллям Європа почула голос нашої країни, позицію та прагнення громадян.

Вищенаведені факти являються недвозначним свідченням енергійної громадської, суспільної активності лікаря, державного діяча і особистості із стійкою громадянською позицією, підкріпленою практичними кроками. Семен Фішельович встиг багато зробити, і продовжує робити, для України. Він є одним із яскравих представників громадських діячів та правозахисників, свідомих представників української еліти.

Література:

1. Антонюк З. Феномен Глузмана та громадянське суспільство України // Дух і Літера. 1998. № 3–4.[Електронний ресурс] // Режим доступу:http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5080/Antonyuk_Fenomen_Hluzmana.pdf?sequence=1.
2. «...Дорогою долі, дорогою болю...»: Дивна, дика професія – опір злу: [Інтерв'ю з С. Ф. Глузманом] // Україна. 1990. № 33[Електронний ресурс] // Режим доступу //http://esu.com.ua/search_articles.php?id=30476.
3. Семен Глузман: «Я виріс в стране, гдечувствовавсебя чужим. И сегодня, к сожалению, чужой».[Електронний ресурс] // Режим доступу <http://fakty.ua/222234-semen-gluzman-ya-vyros-v-strane-gde-chuvstvoval-sebya-chuzhim-i-segodnya-k-sozhaleniyu-chuzhoj>
4. Семен Глузман: «Я не былгероем. Просто ощущение несправедливости для меня было очень острым иважным»[Електронний ресурс] // Режим доступу:http://lb.ua/culture/2016/09/22/345882_semen_gluzman_ya_geroem.htm.
5. Український дисидент Семен Глузман закликав голландців голосувати за асоціацію. [Електронний ресурс] // Режим доступу //<http://wz.lviv.ua/news/160391-ukrainskyi-dysydent-semen-hluzman-zaklykav-hollandtsiv-holosuvaty-za-asotsiatsiiu>.
6. Украинское общество и европейская интеграция: мнения экспертов. [Електронний ресурс] // Режим доступу //http://institute.gorshenin.ua/news/news/1068_ukrainskoe_obshchestvo_i_evropeyskaya.html.

Ходурська Н.

(наук. кер. – доц. Нагорний В. В.)

*студентка V курсу факультету філології та журналістики
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

Зародження правозахисного руху в Україні

За весь час існування нашої держави її народ постійно відчував на собі утиски з боку верхівки влади. Тоталітаризм, політичні репресії, жорстка централізація – все призвело до того, що серед молодих інтелектуалів середини ХХ століття почали з'являтися протестанти, які ставали на захист прав і свобод людини і громадянина.

Правозахисним рухом можна назвати рух, який виник у системі дисидентського руху на території ще Радянського Союзу, починаючи з середини минулого століття. Він був спрямований на захист основних прав і свобод громадян, які на той час були закріплені Конституціями СРСР і УРСР.

Представники правозахисного руху пропагували демократичні ідеї, відстоювали економічні, політичні, соціальні та громадянські права людини і громадянина і прагнули

створити сегмент громадянського суспільства у рамках існуючої на той час тоталітарної системи правління задля забезпечення громадянського представництва захисту прав громадян [2].

Варто зауважити, період становлення правозахисного руху на території українських земель припав саме на часи «десталінізації» суспільно-політичного життя і підкріплювався посиленням політичних репресій, які вкрай загострилися у середині 60-х років, коли інакодумці почали активно переслідуватися владою. Тобто, виходить, моментом зародження правозахисного руху можна назвати 60-80 роки ХХ століття, які в історії називають часом «критика Сталіна» та «відлигою» [1, с.480].

Період становлення правозахисного руху на території ще тодішньої УРСР, якщо бути точними у часових рамках, припадає на 1965-1972 рр. минулого століття.

4 вересня 1965 року відбулася перша публічна акція правозахисників, що стосувалася захисту прав української інтелігенції. Сталася така визначна подія для становлення українського правозахисного руху в київському кінотеатрі «Україна» під час прем'єри художнього фільму С.Параджанова «Тіні забутих предків». Її учасниками були: І.Дзюба, В.Стус, В.Чорновіл, Ю.Бадзьо, М.Коцюбинська та ін. [4, с.185].

З 13 по 18 квітня 1966 року у Львові відбувалася демонстрація правозахисників під час судового процесу над психологом М. Горинем, мистецтвознавцем Б. Горинем, філологом М. Зваричевською, викладачем М. Осадчим. Ця подія мала неабиякий резонанс та відіграла важливу роль у становленні правозахисного руху в Україні [3].

Широкого розповсюдження у другій половині 60-х років набули індивідуальні та колективні звернення громадян щодо захисту свободи слова та політичних переконань. Користувалися популярністю праці журналіста В. Чорновола «Правосуддя чи рецидиви терору?» та «Лихо з розуму», в яких він прагнув показати протиправний механізм політичних репресій другої половини 60-х років та розповісти про ув'язнених протестантів.

До періоду зародження правозахисного руху відносять також демонстрацію, яка відбулася 1968 року на Червоній площі та була спрямована проти введення військ країн Варшавського Договору в Чехословаччину [3].

1970 року було створено Комітет прав людини в СРСР та розпочав свою діяльність «самвидав», де публікувалися роботи Сахарова, Солженицина, повісті й романи В. Максимова й В. Гроссмана, вірші Й. Бродського, Н. Коржавина, О. Мандельштама, «Реквієм» А. Ахматовій і ін.

21 грудня 1971 року було створено перше українське громадське об'єднання «Громадський комітет захисту Н. Строкатої», яка була заарештованою 1971 року дисиденткою [5, с. 378].

Описані вище події і поклали фундамент у будівництві тривалого та міцного за своїми переконаннями правозахисного руху, який був невід'ємною частиною загальнолюдського поступу в дусі свободи. Він виник на ґрунті національно-визвольного руху та опозиційного комуністичній ідеології інакодумства, поставленого тоталітарною державою поза законом, із необхідності захищати загальні права людини від постійних порушень їх із боку держави.

Порушення принципів демократії спостерігаються у нашій державі і тепер, не дивлячись на те, що поріг ХХІ століття ми давно переступили, а тоталітаризм начебто побороти. Вже давно забуті сталінські репресії, про які згадують лише підручники з історії, але, як би прикро нам не було, переслідування опозиції, втручання у незалежність роботи суддів та інші моменти гальмують розвиток нашої держави як демократичної та правової і дуже псуєть її репутацію серед міжнародної спільноти. Саме тому і у 60-х роках, і зараз вивчення правозахисного руху має неабиякий сенс.

Література:

1. Бажан О. Г. Правозахисний рух в УРСР в 1960-1980-ті роки // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2011. – Т. 8 : Па – Прик. – С. 480.
2. Правозахисний рух у СРСР в 60-80-е рр.: форми, учасники, значення [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://http://yandex.ua/clck/jsredir?from=yandex.ua%3Bsearch%2F%3Bweb%3B%3B&text=&etext=1271.jz>
3. Русначенко Анатолій. Національно-визвольний рух в Україні. – К.: Видавництво ім. О.Теліги. – 1998. – С. 105-140.
4. Рух опору в Україні 1960–1990: Енциклопедичний довідник / Ред. кол., авт. ст.: О. Зінкевич (гол. ред.), Г. Панчук, О. Голуб, О. Обертас, М. Трущенко. Музей-архів і Документаційний центр українського самвидаву при видавництві «Смолоскип». – К.: Смолоскип, 2010. – 804 с.
5. Шевченко, О. М. Правозахисний рух в Україні 60-80-х років ХХ ст. як елемент формування громадянського суспільства у тоталітарній державі / О. М. Шевченко // Університетські наукові записки. – 2012. – № 2. – С. 376-384.

Тягун І.

(наук. кер. – доц. Нагорний В. В.)

студентка V курсу факультету філології та журналістики

Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

«Ла Страда-Україна» – правозахисний центр

Важливою рисою громадянського суспільства є активна діяльність правозахисних організацій. Виклики сучасного світу, такі як мігрантська криза в Європі, знецінення громадянських прав та свобод, торгівля людьми, насилля в сім'ї, гендероване насилля, як ніколи актуалізують їх діяльність.

Однією з таких організацій є правозахисний центр «Ла Страда-Україна». З 1997 року він працює в напрямі запобігання торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми, ліквідації всіх форм дискримінації та насильства у суспільстві, сприяння дотриманню прав людини, гендерної рівності та захисту прав дітей.

Центр «Ла Страда-Україна» є членом Координаційної ради по запобіганню торгівлі жінками при Уповноваженому ВР з прав людини (з 1998 р.), Експертної робочої групи при Міжвідомчій координаційній раді по запобіганню торгівлі людьми (з 2003 р.), Громадської ради при МВС України з питань забезпечення прав людини (з 2005 р.).

Програма діяльності «Ла Страда» з запобігання торгівлі жінками в країнах Центральної і Східної Європи була ініційована неурядовими організаціями Нідерландів, Польщі і Чехії в 1995 р. Україна приєдналась до Програми в 1997, Болгарія – в 1998, Македонія, Молдова, Білорусь, Боснія та Герцеговина в 2001 р. В 2004 р. Центр «Ла Страда-Україна» став засновником та членом Міжнародної асоціації «Ла Страда» [1].

Місія Центру – громадська міжнародна правозахисна діяльність, яка спрямована на забезпечення гендерної рівності, запобігання всім видам гендерного насильства, зокрема насильства в сім'ї, протидії торгівлі людьми та забезпечення прав дітей, сприяння впровадженню міжнародних стандартів прав людини в усі сфери життя суспільства та держави. Візія: незалежна, стала організація, відома на національному та міжнародному рівнях завдяки ефективній діяльності в обраних сферах щодо розбудови суспільства рівних прав та можливостей, без насильства та торгівлі людьми [1].

Завдання організації: сприяння дотриманню прав людини, особливо жінок та дітей; сприяння просуванню українського суспільства в напрямку до утвердження гендерної рівності у всіх її соціальних сферах; сприяння запобіганню торгівлі людьми, інших проявів насильства, жорстокого поводження, особливо по відношенню до дітей; організація та надання допомоги дітям, потерпілим від торгівлі людьми, сексуальної експлуатації та насильства; допомога та